

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

Aan de voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20017
2500 EA Den Haag

**Ministerie van
Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties**

Turfmarkt 147
Den Haag
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Kenmerk

Uw kenmerk
176875.01U

Datum 12 augustus 2025
Betreft Evaluatie functioneren gemeente Maashorst

De leden van de fractie van de PVV van de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken hebben vragen gesteld naar aanleiding van mijn brief d.d. 2 april 2025 waarmee ik de Kamer heb geïnformeerd over het functioneren van de nieuwe gemeente Maashorst. Ik dank deze leden voor hun vragen. In deze brief leest u (schuingedrukt) mijn reactie.

De leden van de PVV-fractie vragen welke aspecten voor mij van doorslaggevend belang zijn om tot de conclusie te komen dat het functioneren van de gemeente Maashorst geen aanleiding geeft om na te denken over wijziging van de gemeentelijke indeling en hoe ik deze aspecten heb gewogen.

De evaluatie wijst uit dat de gemeente Maashorst goed functioneert. Inwoners zijn over het algemeen tevreden over wat de gemeente voor hen doet. De gemeente is in staat om complexe problemen van inwoners op te lossen. Daarnaast is de financiële positie van Maashorst goed en werkt de gemeente goed samen met andere gemeenten en maatschappelijke partners in de regio. Dit brengt mij tot de conclusie dat het functioneren van de gemeente geen aanleiding vormt voor het wijzigen van de gemeentelijke indeling. In mijn brief van 2 april 2025 heb ik wel aangegeven dat de inwoners van de kern Schaijk een grotere afstand voelen tot de nieuwe gemeente Maashorst en in vergelijking tot andere kernen van de gemeente minder tevreden zijn over de dienstverlening van de nieuwe gemeente en het onderhoud van de openbare ruimte. Dit zijn aandachtspunten die door de gemeente worden opgepakt en geen aanleiding vormen voor een wijziging van de gemeentelijke indeling. Verderop in deze brief ga ik hier nog nader op in.

De leden van de fractie van de PVV geven aan dat Artikel 9 van de herindelingswet bepaalt dat in het verslag van het functioneren van Maashorst bijzondere aandacht dient uit te gaan naar de positie van alle kernen binnen de gemeente en de kernen Schaijk en Reek in het bijzonder. De leden stellen dat in de evaluatie en de daarop gebaseerde conclusies veel zaken worden benoemd die de algemene positie van de nieuwe gemeente beschrijven, maar weinig zeggen over de specifieke kernen. Zij vragen mij aan te geven hoe ik in mijn beoordeling ten opzichte van de algemene analyse de positie van de kernen heb afgewogen en op basis van welke criteria.

Datum
12 augustus 2025

Kenmerk
2025-0000430095

In artikel 9 van de betreffende herindelingswet is opgenomen dat ik de Kamer een verslag stuur van het functioneren van de gemeente Maashorst, waarbij er in het bijzonder aandacht uitgaat naar de positie van de kernen (in het bijzonder Schaijk en Reek) en de wenselijkheid van een wijziging van de gemeentelijke indeling. Naar mijn mening zijn deze punten allemaal goed aan bod gekomen in de evaluatie. Naast het beeld van hoe de gemeente als geheel functioneert is in het onderzoek veel aandacht besteed aan de positie van de verschillende kernen en hoe inwoners in de verschillende kernen aankijken tegen het functioneren van de gemeente. In het evaluatierapport is helder weergegeven wanneer het beeld in één of meerdere kernen afwijkt van het beeld van de gehele gemeente. Ook de uitkomsten van de inwonerenquête zijn helder uitgesplitst per kern.

De leden van de PVV-fractie stellen dat de zogenoemde 'ontvlechttingskosten' die zijn gemoeid met een eventuele afsplitsing van Schaijk en Reek voorzienbaar waren omdat er een evaluatiebepaling in de herindelingswet is opgenomen. Zij vragen mij om aan te geven waarom de ontvlechttingskosten desondanks als argument zijn opgevoerd om de gemeentelijke indeling niet te wijzigen en of dit niet onzuiver is.

Het feit dat ontvlechttingskosten en organisatorische consequenties te voorzien zijn maakt het niet minder relevant of onzuiver om deze aspecten mee te laten wegen bij het bepalen van de wenselijkheid van een wijziging van de gemeentelijke indeling.

De leden van de PVV-fractie vragen of kan aangeven hoe ik de in de evaluatie opgenomen aandachtspunten voor de gemeente Maashorst ten aanzien van de kernen Schaijk en Reek en de sociaal-economische oriëntatie van deze kernen heb gewogen en op basis van welke indicatoren.

Uit het onderzoek komt als aandachtspunt naar voren dat de inwoners van Schaijk een grotere afstand ervaren tot de gemeente en in vergelijking tot andere kernen van de nieuwe gemeente en minder tevreden zijn over de dienstverlening en het onderhoud van de openbare ruimte. In mijn eerdere brief heb ik aangegeven blij te zijn dat de gemeente in reactie hierop heeft aangegeven nadrukkelijk aandacht te houden voor Schaijk en Reek. Ik heb er vertrouwen in dat de gemeente dit ook doet.

Ik wil de uitkomsten daarnaast ook in een breder perspectief plaatsen, zonder de ervaringen en gevoelens van de inwoners van Schaijk en Reek hiermee te bagatelliseren. Een herindeling heeft vaak effect op de afstand die inwoners ervaren tot de gemeente, zeker bij herindelingsgemeenten die bestaan uit meerdere kernen. Daarnaast kunnen door de harmonisatie van beleid en dienstverlening ook verschillen optreden in het kwaliteitsniveau van dienstverlening of onderhoud van de openbare ruimte. Dit is inherent aan gemeentelijke herindeling. Het is belangrijk dat herindelingsgemeenten hier aandacht voor hebben en ervoor zorgen dat dit soort zaken niet leiden tot een gebrek aan samenhang binnen de gemeente. Ik constateer dat Maashorst aandacht heeft voor het feit dat inwoners uit Schaijk en Reek minder tevreden zijn over de dienstverlening en het onderhoud van de publieke ruimte en via een actief kernenbeleid probeert om de (gevoelde) afstand tot de gemeente te verkleinen.

Datum
12 augustus 2025

Kenmerk
2025-0000430095

Daarnaast bevestigt de evaluatie het beeld dat inwoners uit Schaijk en Reek (net als inwoners uit de overige kernen binnen de gemeente) voor boodschappen, werk, onderwijs of zorg op meerdere andere (grotere) kernen binnen en buiten de gemeente Maashorst zijn georiënteerd. Schaijk is grotendeels zelfvoorzienend, maar ook op Oss georiënteerd. Reek is grotendeels op Schaijk georiënteerd, maar ook op Grave en in mindere mate op Oss. De gedeeltelijke oriëntatie van Schaijk en Reek op Oss is geen nieuw feit, maar een aspect dat door de voormalige gemeenten Landerd en Uden is meegewogen in de keuze voor de herindeling. Het is daarnaast normaal voor gemeenten die uit meerdere (kleinere) kernen bestaan dat inwoners uit deze kernen (ook) zijn georiënteerd op (grotere) kernen buiten de eigen gemeente. Dit betekent niet dat dit type gemeenten niet goed kan functioneren.

De leden van de PVV-fractie vragen welke indicatoren bepalend zijn geweest om te bepalen of het wenselijk is om de gemeentelijke indeling van Maashorst te wijzigen. Daarnaast vragen zij onder welke omstandigheden ik wel positief zou staan tegenover een wijziging van de gemeentelijke indeling.

In het evaluatierapport is uiteengezet hoe de onderzoeksvraag over de wenselijkheid van een wijziging van de gemeentelijke indeling is geoperationaliseerd. Voor mij zijn een aantal zaken bepalend. Ten eerste de conclusie uit de evaluatie dat de gemeente Maashorst goed functioneert, problemen van inwoners weet op te lossen en inwoners over het algemeen tevreden zijn over de dienstverlening vanuit de gemeente. Er zijn aandachtspunten ten aanzien van Schaijk en Reek, maar het functioneren van de gemeente vormt geen aanleiding voor een wijziging van de gemeentelijke indeling. Ten tweede blijkt uit de inwonerenquête ook geen expliciete wens van inwoners voor het wijzigen van de gemeentelijke indeling. Ten derde hecht ik veel waarde aan de conclusie die de gemeenteraad van Maashorst zelf heeft getrokken op basis van deze evaluatie, namelijk dat deze geen aanleiding vormt voor wijziging van de gemeentelijke indeling. Een belangrijk uitgangspunt van het herindelingsbeleid is namelijk dat het initiatief voor een wijziging van de gemeentelijke indeling primair bij gemeenten zelf ligt. Ten slotte sta ik in beginsel positief tegenover elk voorstel voor een gemeentelijke herindeling dat voldoet aan de criteria uit het Beleidskader gemeentelijke herindeling 2018 (hierna beleidskader) en de procesvereisten uit de Wet algemene regels herindeling (hierna Wet arhi). Conform het beleidskader neem ik zelf alleen het initiatief tot gemeentelijke herindeling wanneer er sprake is van evidente bestuurskrachtproblemen waarvoor gemeenten zelf geen oplossing weten te vinden. Uit de evaluatie van Maashorst blijken dit soort problemen niet.

De leden van de PVV-fractie vragen of ik een nadere onderbouwing kan geven van mijn reactie op de kritiek van het burgercomité Schaijk en Reek op de representativiteit van de inwonersenquête.

Het burgercomité geeft aan dat niet is uitgesplitst hoeveel inwoners per kern zijn aangeschreven om mee te doen aan de inwonerenquête. En dat dit wel relevant is om uit te sluiten dat er sprake is van een oververtegenwoordiging vanuit één van de kernen. In de 'Rapportage inwonerspeiling Maashorst' is op bladzijde 8 een tabel opgenomen met daarin de respons per woonkern. In deze tabel is per kern aangegeven hoeveel inwoners hebben gereageerd op de enquête en welk percentage dit is van het totaal aantal respondenten (tweede kolom). Daarnaast is ook het percentage opgenomen van het aantal inwoners per kern ten opzichte

Datum
12 augustus 2025

Kenmerk
2025-0000430095

van het totale inwoneraantal van Maashorst (laatste kolom). Door de tweede en laatste kolom van de tabel te vergelijken kan de conclusie worden getrokken dat de respons in Schaijk en Reek iets groter is dan de respons in de andere woonkernen. Hierbij moet worden aangetekend dat 13% van de respondenten heeft aangegeven liever niet te delen uit welke woonkern zij afkomstig zijn. Het burgercomité is daarnaast van mening dat de inwonerenquête uitsluitend onder inwoners van Schaijk en Reek verspreid had moeten worden. Zoals ik in eerdere antwoorden op vragen vanuit uw Kamer al heb aangegeven gaat de inwonerenquête over meer dan alleen de vraag of een wijziging van de gemeentelijke indeling wenselijk is of niet. Inwoners worden breed bevraagd over het functioneren van de gemeente Maashorst. Het is daarom logisch dat de enquête is uitgezet in alle kernen van de gemeente. Daarnaast heeft een wijziging van de gemeentelijke indeling impact op de gehele gemeente en is het daarom goed dat inwoners uit alle kernen hierop zijn bevraagd. Ten slotte zijn de uitkomsten van de enquête per kern uitgesplitst. De enquête geeft hiermee antwoord op zowel de vraag wat inwoners van de gehele gemeente Maashorst vinden van een wijziging van de gemeentelijke indeling als de vraag wat specifiek de inwoners van Schaijk en Reek hiervan vinden.

Het burgercomité maakt bezwaar tegen het feit dat de resultaten van de open link voor Reek niet zijn opgenomen. De respons uit Reek op de open link is echter te klein om op basis hiervan uitspraken te doen. Het onderzoeksbureau Ipsos i&o dat de enquête heeft uitgevoerd heeft aangegeven deze gegevens daarom niet op te nemen en ik ga uit van de expertise en onafhankelijkheid van dit bureau.

Ten slotte is de omvang van de steekproef volgens het burgercomité ontoereikend om betrouwbare uitspraken te kunnen doen. Dit is echter niet het geval. Ipsos i&o is gespecialiseerd in het ontwikkelen van enquêtes en geeft aan dat de omvang van de steekproef is bepaald op basis van de grootte van de onderzoekspopulatie en gehanteerde betrouwbaarheidsmarge en de respons voldoende is om betrouwbare uitspraken te kunnen doen. Ik heb geen reden om aan de expertise en onafhankelijkheid van dit bureau te twijfelen.

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

J.J.M. Uitermark

TER ONDERTEKENING

Nota actief openbaar
Ja

Onze referentie
2025-0000430093

Datum
28 mei 2025

Opgesteld door
[Redacted]

Samengewerkt met
[Redacted]

Bijlage(n)
7

Aan
Van

MBZK
BFR/B&A

nota

Aanbieden uitkomsten evaluatie Maashorst; brief aan
Eerste Kamer n.a.v. vragen over evaluatie functioneren

Aanleiding

- De leden van de Eerste Kamerfractie van de PVV hebben vragen gesteld naar aanleiding van uw brief d.d. 2 april 2025 over het functioneren van de nieuwe gemeente Maashorst.

Geadviseerd besluit

- Ondertekenen van de bijgevoegde antwoordbrief aan de Eerste Kamer.

Kern

- Per 1 januari 2022 zijn de gemeenten Landerd en Uden samengevoegd tot de nieuwe gemeente Maashorst.
- De actiegroep 'Schaijk hoort bij Oss en niet bij Uden' heeft actief gelobbyd bij het parlement tegen deze herindeling en voor het samenvoegen van de Landerdse kernen Schaijk en Reek met Oss.
- Dit heeft tot een amendement geleid (indieners Vd Molen CDA en Özütok GL) om een evaluatiebepaling op te nemen in de herindelingswet. Dit amendement is aangenomen en in artikel 9 van de herindelingswet is opgenomen dat:
 - de minister van BZK binnen drie jaar na de herindelingsdatum het parlement een verslag stuurt over het functioneren van de nieuwe gemeente Maashorst.
 - In dit verslag bijzondere aandacht dient uit te gaan naar 1) de positie van alle kernen van de nieuwe gemeente, in het bijzonder de kernen Schaijk en Reek en 2) de wenselijkheid om Schaijk en Reek alsnog bij de gemeente Oss te voegen.
- De actiegroep uit Schaijk heeft zich na de herindeling omgevormd tot het 'Burgercomité Schaijk en Reek', heeft de evaluatie kritisch gevolgd en het contact onderhouden met enkele leden van het parlement. Dit heeft geleid tot meerdere brieven vanuit de EK met vragen over dit onderwerp.
- BZK heeft Berenschot opdracht gegeven om een evaluatie in Maashorst uit te voeren. Deze evaluatie is eind 2024 afgerond. Hieruit blijkt dat:
 - de gemeente Maashorst goed functioneert, met als aandachtspunt dat inwoners uit de kern Schaijk een grotere afstand tot de nieuwe gemeente ervaren en minder tevreden zijn over de dienstverlening en het onderhoud van de publieke ruimte.

- Schaijk en in mindere mate Reek voor een deel zijn georiënteerd op de gemeente Oss voor voorzieningen. Dit is echter geen nieuw feit en deze externe oriëntatie zien we bij kernen van veel gemeenten die uit meerdere (kleinere) kernen bestaan.
- het merendeel van de inwoners uit Schaijk en Reek het geen goed idee vindt om alsnog bij Oss gevoegd te worden. Daarnaast zou een nieuwe herindeling een grote organisatorische, personele en financiële impact hebben op de gemeente Maashorst. De gemeenteraad heeft op basis van deze uitkomsten besloten dat het niet wenselijk is om een nieuwe herindelingsprocedure op te starten.
- U heeft op 2 april 2025 het parlement (conform art. 9 van de herindelingswet) geïnformeerd over de uitkomsten van de evaluatie.
- Vanuit de PVV-fractie zijn een aantal vragen gekomen over uw brief. Voorstel is om de bijgevoegde brief in reactie hierop te versturen.
- Op 10 september staat een commissiedebat gepland in de EK waar uw brief van 2 april 2025 over het evaluatierapport Maashorst ook is geagendeerd.

Onze referentie
2025-0000430093

Datum
28 mei 2025

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Informatie
1	Brief aan de Eerste Kamer	
2	Brief van de Eerste Kamer	
3	Evaluatierapport	
4	Bijlage rapportage uitkomsten enquête	
5	Brief burgercomité	
6	Brief gemeente Maashorst	